

Kate Chopin (1850-1904) s-a născut și a crescut în St. Louis, Missouri, apoi s-a mutat în New Orleans, Louisiana, unde a intrat, prin căsătorie, într-o familie de cultivatori de bumbac. La vârsta de treizeci și doi de ani, rămâne văduvă, cu șase copii și cu datorii împovărătoare. Încearcă să continue afacerile soțului, dar renunță în doi ani. La scurt timp, își pierde mama, singurul ei sprijin moral. Suferă o depresie, iar medicul îi recomandă să scrie, ca parte a terapiei. Astfel, devine autoare de povestiri – volumele *Bayou Folk* (1894) și *O noapte în Acadia* (*A Night in Acadie*, 1897) – și romane – *At Fault* (1890) și *Trezirea la viață* (*The Awakening*, 1899) –, ceea ce îi asigură atât canalizarea benefică a energiei, cât și o sursă de venituri. În mediul sudist conservator, libertatea ei de spirit și comportamentală este prost văzută, iar stilul literar scandalizează în epocă, dar face ca lucrările sale să fie deschizătoare de drumuri.

KATE CHOPIN TREZIREA LA VIAȚĂ

*Traducere din limba engleză
de Anca-Gabriela Sîrbu*

CUPRINS

Trezirea la viață.....	5
Mai tare ca zeii.....	199
Fata din Saint Philippe.....	214
O vizită la Avoyelles.....	226
O întâmplare rușinoasă.....	232
Motivul doamnei Mobry.....	241
Caline.....	255
Divorțul doamnei Célestin.....	259
Dincolo de râu.....	265
Doamna de lângă râul St. John.....	274
Un om de nimic.....	281
Frumoasa Zoraïde.....	318
Azélie.....	326
Povestea unei singure ore.....	339
Sărutul.....	343
O noapte în Acadia.....	348
Athénaïse.....	373
Domnișoara McEnders.....	419

The Awakening
Kate Chopin

Carte Pentru Toți este parte
a Grupului Editorial Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4,
București, România
tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777

Trezirea la viață
Kate Chopin

Copyright © 2020
Grup Media Litera
pentru prezenta ediție
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Corector: Cătălina Călinescu
Copertă: Vladimir Zmoev,
Vlad Panfilov
Tehnoredactare și prepress:
Ofelia Coșman

Descrierea CIP a Bibliotecii
Naționale a României
CHOPIN, KATE
Trezirea la viață / Kate Chopin;
trad. din lb. engleză: Anca-Gabriela
Sîrbu – București: Litera, 2020

ISBN 978-606-33-6354-2

I. Sîrbu, Anca-Gabriela (trad.)

821.111

TREZIREA LA VIAȚĂ

I

Din cușca atârnată de tocul ușii un papagal cu pene galbene și verzi striga întruna:

„*Allez-vous-en! Allez-vous-en! Sapristi!* E-n regulă!“

Vorbea puțin spaniola și încă o limbă pe care nu o înțelegea nimeni sau, poate, numai o altă pasăre aflată de partea cealaltă a ușii și ale cărei triluri se înălțau în adierea vântului cu o insistență sâcâitoare.

Nefind în stare să se bucure de lectura ziarului, domnul Pontellier se ridică vădit nemulțumit, scoțând o exclamație plină de dezgust. Porni de-a lungul verandei și traversă „podețele“ care legau între ele vilișoarele. Până atunci șezuse în fața clădirii principale. Cele două păsări aparțineau proprietăresei, Madame Lebrun, așa încât aveau dreptul să facă oricât de multă gălăgie poșteau. Domnul Pontellier se bucura de privilegiul de a se lipsi de tovărășia lor atunci când îi devenea nesuferită.

Se opri la ușa vilei sale, penultima din șir, a patra pornind de la clădirea principală. La intrare se afla un

balansoar de răchită pe care se așează și se apucă din nou să-și citească ziarul. Era duminică, iar ziarul era de sâmbătă. Ziarele de duminică nu sosiseră încă la Grand Isle. Era deja la curent cu noutățile comerciale, așa că își aruncă o privire rapidă asupra articolelor și știrilor pe care nu apucase să le citească alaltăieri, când plecase din New Orleans.

Domnul Pontellier purta ochelari. Era un bărbat de patruzeci de ani, de statură mijlocie, destul de zvelt și ușor adus de spate. Avea părul castaniu, drept, pieptănat cu cărare într-o parte și barba scurtă și îngrijită.

Din când în când își ridică ochii de pe ziar și privea în jur. Era mai multă zarvă ca oricând în „casă“. Clădirea principală era numită totdeauna „casă“ pentru a o deosebi de vile. Păsărelele își vedeau înainte de trilarile și trăncăneala lor. Gemenele familiei Farival cântau la pian un duet din „Zampa“. Madame Lebrun umbla întruna încolo și înapoi, dând ordine pe un ton ridicat băiatului din curte, când se afla în casă, și adresându-se apoi, pe același ton ridicat, unui slujitor din sufragerie, când ieșea afară. Era o femeie tânără, cu o înfățișare proaspătă, îmbrăcată totdeauna în rochii albe cu mânecuțe. Fustele scrobite îi foșneau când se mișca de colo colo. Ceva mai departe, în fața unei vile, o femeie îmbrăcată în negru se plimba singură în sus și în jos depănându-și mătaniile. Mulți din cei aflați la *pension* plecaseră la Chênrière Caminada ca să ia parte la slujbă. Câțiva tineri jucau crochet la umbra stejarilor. Copiii domnului Pontellier erau tot acolo – doi băieți voinici de patru și respectiv cinci ani.

Doica mulত্রা îi urma îndeaproape cu un aer visător și distant.

În cele din urmă domnul Pontellier își aprinse o țigară de foi și începu să fumeze lăsând ziarul să-i cadă din mână. Privirea i se oprise asupra unei umbrelor albe care se apropia agale dinspre plajă. Umbrela se distingea clar printre trunchiurile uscate ale stejarilor, dincolo de fâșia de pământ galbenă, presărată cu mușetel. Golful părea pierdut undeva departe, contopit cu albastrul lăptos al cerului. Umbrela înainta alene. La adăpostul ei se aflau soția sa, doamna Pontellier, și tânărul Robert Lebrun. Ajungând la vilă, cei doi se așezară față în față, pe treapta cea mai de sus, cu un aer obosit, fiecare sprijinindu-se de câte un stâlp al verandei.

– Ce prostie! Să te scalzi la ora asta și pe căldura asta! exclamă domnul Pontellier.

Făcuse și el o baie la răsăritul soarelui. De aceea dimineața îi părea acum nesfârșit de lungă.

– Te-ai înnegrit atât de tare că ești de nerecunoscut, adăugă el privind-și soția așa cum privești un obiect de preț care îți aparține și constăți că a fost ușor vătămat.

Soția sa își ridică mâinile puternice și frumoase și le examinează cu un ochi critic, trăgându-și mânecile mai sus de încheieturi. Privindu-și mâinile, își aminti de inelele pe care i le dăduse soțului ei înainte de a pleca la plajă. Fără un cuvânt, întinse mâna spre el, iar domnul Pontellier, înțelegând gestul, scoase inelele din buzunarul vestei și i le puse în palmă. Doamna Pontellier își puse inelele, apoi, strângându-și genunchii la piept

cu brațele, privi spre Robert și începu să râdă. Inelele îi scânteiau pe degete. Tânărul îi răspunse cu un zâmbet.

– Ce s-a întâmplat? întrebă Pontellier privind amuzat când la unul, când la celălalt.

Era ceva cât se poate de banal, o întâmplare petrecută departe în larg pe care cei doi încercau să i-o relateze în același timp, dar care povestită, își pierdea tot farmecul. Amândoi își dădură seama de acest lucru, la fel ca și domnul Pontellier. Acesta căscă și se întinse. Apoi se ridică și le spuse că îl bate gândul să se ducă la hotelul Klein să facă o partidă de biliard.

– Vino cu mine, Lebrun! îi sugeră lui Robert, dar tânărul recunoscuse cinstit că preferă să rămână pe loc și să stea de vorbă cu doamna Pontellier.

– Când te plictisește, expediază-l, Edna! își instrui domnul Pontellier soția când se pregătea să plece.

– Uite, ia asta! spuse doamna Pontellier oferindu-i umbrela.

Domnul Pontellier o luă, o ridică deasupra capului, coborî scările și se depărtă.

– Vii la cină? îl întrebă soția.

Domnul Pontellier se opri o clipă în loc și ridică din umeri. Căută în buzunarul vestei, constată că are o bancnotă de zece dolari. Nu era hotărât; poate se va întoarce la cină, poate nu. Depindea de ce lume va găsi la Klein și de amploarea partidei. Fără să-și rotească gândurile, soția îl înțelese și îi adresă un gest de rămas-bun.

Când îl văzură plecând, copiii își exprimară dorința de a merge cu tatăl lor. El îi sărută și le promise să le aducă bomboane și alune.

II

Ochii vioi și strălucitori ai doamnei Pontellier erau de un căprui deschis, apropiat de culoarea părului. Avea un fel aparte de a-și întoarce iute ochii și de a-i fixa asupra unui obiect cu o privire pierdută parcă într-un labirint de gânduri și visări.

Sprâncenele aveau o nuanță mai închisă decât părul. Erau groase și aproape drepte, accentuând adâncimea ochilor. Era o femeie plăcută mai degrabă decât frumoasă. Chipul ei te impresiona prin expresia de sinceritate și prin mobilitatea subtilă și contradictorie a trăsăturilor. Avea un fel de a se purta cât se poate de prietenos.

Robert își răsuci o țigară. Spunea că fumează țigări obișnuite pentru că nu-și poate permite să fumeze țigări de foi. Avea în buzunar o țigară de foi pe care i-o oferise domnul Pontellier și pe care o păstra ca să o savureze după cină.

Pentru el era un lucru cât se poate de firesc și de normal. În privința culorilor nu se deosebea prea mult de cea lângă care ședea. Obrajii bărbierii cu grijă făceau ca asemănarea dintre ei să fie și mai evidentă. Chipul său senin nu era întunecat de nici o umbră de grijă. În ochi i se adunase întreaga strălucire și moleșeală a zilei de vară.

Doamna Pontellier întinse mâna după un evantai din frunze de palmier și începu să-și facă vânt în timp ce Robert trimitea alene printre buze fumul străveziu al țigării. Vorbeau întruna despre tot ce era în jurul lor; despre întâmplarea nostimă din apă – care acum

redevenea amuzantă; despre vânt și despre copaci; despre cei care plecaseră la Chênière; despre copiii care jucau crochet la umbra stejarilor; despre gemenele familiei Farival care interpretau uvertura la „Poetul și țăranul“.

Robert vorbea mai ales despre el însuși. Era tânăr și considera că nu există subiect mai potrivit. Doamna Pontellier vorbea puțin despre propria persoană din același motiv. Fiecare din ei asculta cu interes spusele celuilalt.

Robert îi povestea despre intenția sa mai veche de a pleca în Mexic, pe care nu reușise încă să o pună în practică. Deocamdată avea o slujbă modestă la o casă de comerț din New Orleans unde, datorită faptului că vorbea la fel de bine engleza, franceza și spaniola, era apreciat ca un funcționar și un corespondent de valoare.

Ca întotdeauna, își petrecea concediul de vară alături de mama lui la Grand Isle. Mai demult, într-o perioadă de care Robert nu-și mai amintea, „casa“ fusese reședința de vară a familiei Lebrun. Acum, înconjurată de cele câteva vilioșoare, îi dădea doamnei Lebrun posibilitatea de a se bucura de o viață ușoară și tihnită, la care părea că ea are dreptul prin naștere.

Doamna Pontellier vorbea despre plantația tatălui ei din Mississippi, despre copilăria petrecută în Kentucky, în ținutul „ierburilor albastre“. Era americană de fel, dar în vinele ei curgea și un strop de sânge franțuzesc care cu timpul se pierduse aproape de tot. Îi citi o scrisoare de la sora ei care trăia în partea de răsărit a țării și care se logodise. Robert se arătă plin

de interes, întrebă cum erau surorile ei, cum arăta tatăl ei și de cât timp îi murise mama.

Când doamna Pontellier împături scrisoarea, venise deja vremea să se îmbrace pentru cina care se servea destul de devreme.

– Văd că Léonce nu se întoarce, spuse doamna Pontellier, privind în direcția în care dispăruse soțul ei.

Robert presupunea și el același lucru, căci se adunaseră o mulțime de bărbați din New Orleans la clubul hotelului.

Când se despărțiră și doamna Pontellier intră în cameră, tânărul coborî treptele, se apropie de cei care jucau crochet și își petrecu o jumătate de oră – până la servirea mesei – cu copiii familiei Pontellier, care îl îndrăgeau nespus.

III

Era unsprezece noaptea când domnul Pontellier se întoarce de la hotelul Klein. Era deosebit de bine dispus, plin de vervă și foarte spiritual. Intrând în cameră, o trezi pe soția sa care dormea adânc. În timp ce se dezbrăca îi vorbea întruna, spunându-i tot felul de glume, noutăți și zvonuri pe care le auzise în cursul zilei. Scoase din buzunarele pantalonilor un pumn de bancnote mototolite și de monede pe care le îngărmădi pe birou împreună cu cheile, batista și briceagul și tot ce se găsea întâmplător în buzunarele sale. Toropită de somn, doamna Pontellier îi răspundea în propoziții trunchiate și neclare.

Faptul că soția lui – singurul țel al vieții sale – dădea atât de puțină atenție problemelor care îl intereseau și îi prețuia atât de puțin conversația era un lucru supărător pentru domnul Pontellier.

Uitase de bomboanele și alunele promise copiilor. Cu toate acestea, îi iubea foarte mult și trecu în camera alăturată – unde cei mici dormeau – ca să vadă și să se încredințeze că se odihnesc bine. Rezultatul cercetării se dovedea a fi cât se poate de nesatisfăcător. Îi întoarse și îi așează mai bine în pat. Unul dintre copii începu să dea din picioare și să spună ceva despre un coș plin cu crabi.

Domnul Pontellier se întoarse și îi spuse soției că Raoul are febră mare și că trebuie îngrijit. Apoi își aprinse o țigară de foi și se așează lângă fereastra deschisă ca să fumeze.

Doamna Pontellier era cât se poate de sigură că Raoul nu are febră. Când se culcase, se simțise minunat, spuse dânsa, și nu se plânse de nimic toată ziua. Domnul Pontellier cunoștea prea bine simptomele febrei ca să se poată înșela. Îi spuse cu toată convingerea că băiețelul este mistuit de febră în camera de alături chiar în clipa aceea.

Își dojeni soția pentru obișnuita ei indiferență, pentru neglijența față de copii. Cui îi revenea grija de a veghea asupra copiilor dacă nu mamei? El era ocupat până peste cap cu treburile sale de misit. Nu avea cum să fie în două locuri deodată: pe străzi, zbătându-se să câștige bani pentru a-și întreține familia, și acasă, să-i ferească de necazuri. Vorbea pe un ton monoton și insistent.

Doamna Pontellier sări din pat și se duse în camera de alături. Se întoarse curând, se așează pe marginea patului și-și lăsă capul pe pernă. Nu rosti nici un cuvânt și nu răspunse la întrebările soțului ei. Acesta își termină țigara, se urcă în pat, iar în câteva clipe dormea dus.

Doamnei Pontellier îi pierise complet somnul. Plânse puțin și își șterse lacrimile cu mâneca halatului. Stinse lumânarea pe care soțul ei o lăsase aprinsă, își puse o pereche de papuci de mătase aflați la picioarele patului, ieși pe verandă, se așează în balansoar și începu să se leghene încet.

Era trecut de miezul nopții. Toate vilele erau cufundate în întuneric. Nu se auzea nici un sunet în afară de țipătul unei bufnițe ascunse undeva, într-un stejar, și de murmurul neîncetat al mării neatinsă încă de flux la ceasul acesta de liniște. Glasul valurilor străbătea în noapte ca un cântec trist.

Ochii doamnei Pontellier se umplură de lacrimi atât de repede, încât mâneca halatului nu mai reușea să le usuce. Se prinse de spătarul balansoarului cu o mână; mâneca largă îi alunecă în jos dezgolind brațul până aproape de umăr. Se întoarse, își ascunse fața udă, scâldată în lacrimi în curbura brațului și plânse din ce în ce mai tare fără să mai încerce măcar să-și ștergă ochii, fața sau brațele. N-ar fi putut spune de ce plânge. Momente ca cel petrecut mai înainte nu erau neobișnuite în căsnicia ei. Dar până atunci nu avuseră prea mare importanță în comparație cu bunătatea nesfârșită a soțului ei, cu devotamentul său neobosit care ajunsese un fapt de la sine înțeles și acceptat în mod tacit.